

Folkhälsomyndigheten

Länsstyrelsernas tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen

Länsrapportdata 2011–2014

Länsstyrelsernas tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen

Länsrapportdata 2011–2014

Bindningar och jäv

För Folkhälsomyndighetens egna experter och sakkunniga som medverkat i rapporter bedöms eventuella intressekonflikter och jäv inom ramen för anställningsförhållandet.

När det gäller externa experter och sakkunniga som deltar i Folkhälsomyndighetens arbete med rapporter kräver myndigheten att de lämnar skriftliga jävsdeklarationer för potentiella intressekonflikter eller jäv. Sådana omständigheter kan föreligga om en expert t.ex. fått eller får ekonomisk ersättning från en aktör med intressen i utgången av den fråga som myndigheten behandlar eller om det finns ett tidigare eller pågående ställningstagande eller engagemang i den aktuella frågan på ett sådant sätt att det uppkommer misstanke om att opartiskheten inte kan upprätthållas.

Folkhälsomyndigheten tar därefter ställning till om det finns några omständigheter som skulle försvåra en objektiv värdering av det framtagna materialet och därmed inverka på myndighetens möjligheter att agera sakligt och opartiskt. Bedömningen kan mynna ut i att experten kan anlitas för uppdraget alternativt att myndigheten föreslår vissa åtgärder beträffande expertens engagemang eller att experten inte bedöms kunna delta i det aktuella arbetet.

De externa experter som medverkat i framtagandet av denna rapport har inför arbetet i enlighet med Folkhälsomyndighetens krav lämnat en deklARATION av eventuella intressekonflikter och jäv. Folkhälsomyndigheten har därefter bedömt att det inte föreligger några omständigheter som skulle kunna äventyra myndighetens trovärdighet. Jävsdeklarationerna och eventuella kompletterande dokument utgör allmänna handlingar som normalt är offentliga. Handlingarna finns tillgängliga på Folkhälsomyndigheten.

Denna titel kan beställas från: Folkhälsomyndighetens publikationsservice,
e-post: publikationsservice@folkhalsomyndigheten.se.

Den kan även laddas ner från: www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/.

Citera gärna Folkhälsomyndighetens texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovsmannens tillstånd att använda dem.

© Folkhälsomyndigheten, 2015.

Artikelnummer: 15050

ISBN 978-91-7603-490-3 (pdf)

ISBN 978-91-7603-491-0 (print)

Tryck: ISY Informationssystem AB, Halmstad.

Förord

I denna temarapport presenterar vi utvecklingen av länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna utifrån ett antal frågeställningar som är kopplade till den nationella ANDT-strategin och målet om en effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn för verksamhetsåren 2011–2014. Genom att följa upp den regionala tillsynen på alkohol- och tobaksområdet kan vi bidra till länsstyrelsernas egen uppföljning, och rapporten kan vara ett underlag till beslutfattare i det fortsatta nationella och regionala arbetet.

Temarapporten har sammanställts av utredare Marika Holmqvist som också varit ansvarig för analysarbetet. Redaktör för arbetet har varit utredare Ulrika Owen. Ansvarig för arbetet har varit enhetschef Anna Jansson och avdelningschef Anna Bessö.

Folkhälsomyndigheten, juli 2015

Anna Bessö

Avdelningschef, avdelningen för kunskapsstöd

Innehåll

Sammanfattning.....	10
Länsstyrelsernas tillsyn enligt alkohollagen	10
Länsstyrelsernas tillsyn enligt tobakslagen	10
Summary.....	12
County Administrative Board supervision under the Alcohol and Tobacco Acts.....	12
The county administrative boards' supervision under the Alcohol Act.....	12
The county administrative boards' supervision under the Tobacco Act	13
Inledning	14
Bakgrund.....	14
Medel för förstärkt tillsyn.....	14
Uppföljning	15
Syfte	15
Frågor som rapporten besvarar.....	15
Metod och genomförande.....	16
Urval	16
Frågeformulär	16
Svarsfrekvenser.....	16
Avgränsning.....	16
Länsstyrelsernas tillsyn över kommunernas arbete enligt alkohollagen.....	18
Den avsatta arbetstiden för tillsyn har ökat något.....	18
Länsstyrelserna har ökat sin tillsyn över kommunernas arbete enligt alkohollagen	19
Ökad tillsyn över enskilda kommunala tillsyns- och ingripandebeslut och övriga tillsynsärenden	20
Alla länsstyrelser använder tillsynsplaner	20
Nätverk för kommunala alkoholhandläggare.....	21
Andra sammankomster	22
Länsstyrelsernas tillsyn över kommunernas arbete enligt tobakslagen	23
Den avsatta arbetstiden för tillsyn har ökat.....	23
Länsstyrelserna har ökat sin tillsyn över kommunernas arbete enligt tobakslagen.....	23
Ökad tillsyn över enskilda kommunala ingripandebeslut och tillsynsärenden.....	24

Alla länsstyrelser använder tillsynsplaner	25
Nätverk för kommunala tobakshandläggare	25
Andra sammankomster	26
Slutkommentar.....	27
Referenser	28
Bilagor.....	29

Sammanfattning

En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn är ett prioriterat mål i den nationella samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-strategin) under perioden 2011–2015. I strategin lyfts vikten av en välfungerande tillsyn av bestämmelserna om alkoholserving och folköls- och tobaksförsäljning och man bedömer att det behövs en mer likvärdig tillämpning av reglerna för tillståndsgivning och tillsyn. Under strategiperioden har Folkhälsomyndigheten på uppdrag av regeringen fördelat 12 miljoner kronor årligen till länsstyrelserna för att förstärka alkohol- och tobakstillsynen och för att utveckla arbetet med näringens egenkontroll.

Folkhälsomyndigheten följer upp det regionala och lokala arbetet med alkohol- och tobakstillsyn i en årlig enkätundersökning som riktar sig till samtliga länsstyrelser och kommuner. I denna rapport använder vi data från undersökningen för att beskriva utvecklingen av länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen, under perioden 2011–2014.

Länsstyrelsernas tillsyn enligt alkohollagen

När det gäller länsstyrelsernas tillsyn enligt alkohollagen konstaterar vi följande:

- Den sammanlagda årsarbetskraften¹ för länsstyrelsernas tillsyn enligt alkohollagen har ökat med 6,5 heltidstjänster, från 8,8 årsarbetskrafter 2010 till 15,3 årsarbetskrafter 2014.
- Den genomsnittliga årsarbetskraften per länsstyrelse för tillsyn enligt alkohollagen har ökat från 0,4 heltidstjänst 2010 till drygt 0,7 heltidstjänst 2011–2014.
- Andelen kommuner som tillsynats enligt alkohollagen har ökat kraftigt mellan 2011 och 2012, från 35 procent till 78 procent av landets 290 kommuner. Under 2013 och 2014 var andelen drygt 80 procent.
- Antalet enskilda kommunala tillsyns- och ingripandebeslut och övriga tillsynsärenden som tillsynats har ökat kraftigt under hela perioden men mest mellan 2011 och 2012, från drygt 100 beslut eller ärenden till drygt 1 500. År 2014 tillsynades omkring 2 700 beslut eller ärenden.
- Antalet kommuner som deltagit i ett nätverk för kommunala alkoholhandläggare organiserat av länsstyrelsen har ökat något. Under perioden 2011–2014 deltog 259–273 av landets 290 kommuner.

Länsstyrelsernas tillsyn enligt tobakslagen

När det gäller länsstyrelsernas tillsyn enligt tobakslagen konstaterar vi följande:

---

¹ Arbetstiden mäts i årsarbetskrafter där 1,0 årsarbetskraft motsvarar en heltidstjänst och 0,5 årsarbetskraft motsvarar en halvtidstjänst.

- Den sammanlagda årsarbetskraften² för länsstyrelsernas tillsyn enligt tobakslagen har ökat med 7,6 heltidstjänster, från 5,1 årsarbetskrafter 2010 till 12,7 årsarbetskrafter 2014.
- Den genomsnittliga årsarbetskraften per länsstyrelse för tillsyn enligt tobakslagen har fördubblats, från cirka en fjärdedels heltidstjänst 2010 till drygt en halvtidstjänst 2014.
- Andelen kommuner som tillsynats enligt tobakslagen ökade kraftigt mellan 2011 och 2012, från 30 procent av landets 290 kommuner till 64 procent. Under 2013 och 2014 har andelen legat på 60 procent.
- Antalet nätverksträffar som länsstyrelserna organiserade för kommunala tobakshandläggare har ökat något, från 57 träffar 2011 till 76 träffar under 2014.

Folkhälsomyndigheten kan konstatera att länsstyrelserna sammantaget har ökat sin tillsyn över kommunerna på alkohol- och tobaksområdet, även om utvecklingen ser lite olika ut i länen. Länsstyrelserna har också blivit mer aktiva i sitt stöd till kommunerna. Vi ser att regeringens medel för förstärkt tillsyn har haft betydelse för den positiva utvecklingen, men det finns även andra bidragande förklaringar till den ökade tillsynen. En viktig del är länsstyrelsernas eget utvecklingsarbete inom alkohol- och tobakstillsynen.

---

² Arbetstiden mäts i årsarbetskrafter där 1,0 årsarbetskraft motsvarar en heltidstjänst och 0,5 årsarbetskraft motsvarar en halvtidstjänst.

Summary

County Administrative Board supervision under the Alcohol and Tobacco Acts

Effective and coordinated supervision of alcohol and tobacco is a prioritised goal in the national cohesive strategy for alcohol, narcotic drugs, doping and tobacco (ANDT) policy for the period 2011-2015. The strategy emphasizes the importance of efficient supervision of the rules governing the serving of alcohol and the selling of beer (*folköl*) and tobacco, and a more uniform application of the rules for granting permits and supervision. During the strategy period, the Public Health Agency of Sweden has, on behalf of the government, granted SEK 12 million annually to the county administrative boards to strengthen the supervision of alcohol and tobacco and to develop the business sector's self-monitoring systems.

The Public Health Agency of Sweden follows up regional and local procedures for alcohol and tobacco supervision in an annual survey directed at all county administrative boards and municipalities. This report is based on the data from the survey and describes how the county administrative boards' supervision under the Alcohol and Tobacco Acts has developed during the period 2011-2014.

The county administrative boards' supervision under the Alcohol Act

The Public Health Agency of Sweden notes the following on the county administrative boards' supervision under the Alcohol Act:

- The aggregate annual work unit³ for the county administrative boards' supervision under the Alcohol Act has increased by 6.5 fulltime posts, from 8.8 annual work units in 2010 to 15.3 annual work units in 2014.
- The average annual work unit per county administrative board for supervision under the Alcohol Act has increased from 0.4 fulltime post in 2010 to more than 0.7 fulltime post in 2011–2014.
- The number of municipalities that have undergone supervision under the Alcohol Act has increased substantially, from 35 % to 78 % of Sweden's 290 municipalities. During 2013 and 2014 the proportion was over 80 %.
- The number of individual municipal licensing decisions, intervention decisions and other supervisory matters that have undergone supervision has increased dramatically throughout the period, but the sharpest increase was between 2011 and 2012, from just over 100 decisions or matters to just over 1,500. In 2014 2,700 decisions or matters have undergone supervision.

---

³ Working time is measured in annual work units where 1.0 annual work unit is the equivalent of one fulltime post and 0.5 annual work unit is the equivalent of a 50 % post.

- The number of municipalities that have participated in a network for municipal alcohol enforcement officers organised by the county administrative board has increased somewhat. During the period 2011 to 2014, between 259 and 273 of Sweden's 290 municipalities took part.

The county administrative boards' supervision under the Tobacco Act

The Public Health Agency of Sweden notes the following on the county administrative boards' supervision under the Tobacco Act:

- The aggregate annual work unit for the county administrative boards' supervision under the Tobacco Act has increased by 7.6 fulltime posts, from 5.1 annual work units in 2010 to 12.7 annual work units in 2014.
- The average annual work unit per county administrative board for supervision under the Tobacco Act has doubled, from approximately a quarter of a fulltime post in 2010 to just over half of a fulltime post in 2014.
- The number of municipalities that have undergone supervision under the Tobacco Act has increased from sharply between 2011 and 2012, from 30 % of Sweden's municipalities to 64 %. During 2013 and 2014 the proportion was 60 %.
- The number of network meetings for municipal tobacco enforcement officers organised by the county administrative board has increased somewhat, from 57 meetings in 2011 to 76 meetings in 2014.

The Public Health Agency of Sweden notes that the county administrative boards have increased their supervision of municipalities with regard to both alcohol and tobacco even though trends vary in the different counties. The county administrative boards have also become more proactive in giving support to the municipalities. It is also noted that the government's funding for increased supervision has been of significance for this positive trend but there are also other contributing factors that explain the increase in supervision, primarily the county administrative boards' own development efforts within alcohol and tobacco supervision.

N.B. The title of the publication is translated from Swedish, however no full version of the publication has been produced in English.

Inledning

Bakgrund

Länsstyrelsen ska kontrollera kommunernas tillsyn enligt tobakslagen och alkohollagen samt bistå dem med råd. Dessutom ska länsstyrelsen meddela Folkhälsomyndigheten vilka åtgärder man har vidtagit för att övervaka och stödja kommunernas tillsyn samt vilket resultat detta arbete har gett. Enligt tobakslagen ska länsstyrelsen även främja samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och mellan tillsynsmyndigheter och andra. Kommunerna ska underrätta länsstyrelsen om beslut de fattat enligt tobakslagen och alkohollagen, och på så sätt kan länsstyrelsen följa deras tillsynsarbete.

År 2011 lanserades den nationella samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (prop. 2010/11:47). I den finns insatser på nationell, regional och lokal nivå, liksom i regeringens årliga åtgärdsprogram för ANDT-politiken. I strategin presenteras ett övergripande mål, sju långsiktiga mål, och tjugosju prioriterade mål (1–3) för perioden 2011–2015. De prioriterade målen avser olika insatser, ofta på lokal nivå, till exempel när det gäller mål *1:1 En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn*, kan det avse arbetet med att stödja tillämpningen av effektiva metoder i tillsynsarbetet och att utveckla samarbetet mellan myndigheter och näringsliv.

Medel för förstärkt tillsyn

I den nationella ANDT-strategin betonas vikten av att tillsynen av bestämmelserna om alkoholservering och folköls- och tobaksförsäljning fungerar väl och att reglerna för tillståndsgivning och tillsyn tillämpas på ett mer likvärdigt sätt. För att åstadkomma detta krävs insatser på olika områden under strategiperioden. Under 2011–2013 fördelade Statens folkhälsoinstitut på uppdrag av regeringen 12 miljoner kronor per år till länsstyrelserna som stöd till arbetet med att förstärka alkohol- och tobakstillsynen samt till arbetet med näringens egenkontroll. År 2014 tog Folkhälsomyndigheten över regeringsuppdraget att fördela medel för förstärkt tillsyn. Kriterierna för att tilldelas medel har ändrats något över perioden men generellt är syftet att utveckla och stärka tillsynen inom alkohol- och tobaksområdet. Under åren har man lyft några områden där medel för förstärkt tillsyn kan användas. Dessa områden har varit:

- arbete för att stärka och sprida näringens egenkontroll enligt alkohol- och tobakslagstiftningen i kommunerna
- arbete för att utveckla samarbetet mellan myndigheter och näringsliv inom alkohol- och tobaksområdet
- arbete för att uppnå rökfria skolgårdar

- utveckla arbetet med metoden Ansvarsfull alkoholservice⁴ (eller annan likvärdig metod) i tillsynsarbetet samt för att utveckla samarbetet med polisen gällande krog tillsyn
- öka samarbetet mellan polis och kommun samt för att utveckla tobakstillsynen, främst metodutveckling utifrån erfarenheter från arbetet med Ansvarsfull alkoholservice
- särskilda insatser utifrån en strategisk behovsanalys i länet.

Uppföljning

Folkhälsomyndigheten genomför årligen en totalundersökning för att följa upp det regionala och lokala arbetet med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen samt det övriga ANDT-förebyggande arbetet. Åren 2001–2013 var det Statens folkhälsoinstitut som hade denna uppgift. Undersökningen är webbaserad och riktar sig till samtliga kommuner och länsstyrelser med frågor om tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen samt om förebyggande arbete inom ANDT-området. För verksamhetsåret 2011 reviderade Statens folkhälsoinstitut frågorna med utgångspunkt i ANDT-strategin och ändringar i lagstiftningen, vilket innebär att det i många avseenden inte går att jämföra resultat med tidigare år.

Syfte

I denna rapport redovisar vi resultat för indikatorer för den nationella ANDT-strategins prioriterade mål 1.1 ”En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn”, när det gäller länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen. Resultaten avser 2011–2014 men där det är möjligt görs jämförelser med resultat från 2010, vilket är året innan den nationella strategin lanserades.

Frågor som rapporten besvarar

Rapporten besvarar följande frågor om länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen:

1. Hur mycket arbetstid avsattes för tillsyn 2010–2014?
2. Hur många kommuner tillsynades 2011–2014?
3. Hur många tillsynade ärenden och beslut genomfördes 2011–2014?
4. I vilken omfattning användes en tillsynsplan 2011–2014?
5. Hur många länsstyrelser organiserade nätverk för kommunala alkohol- respektive tobakshandläggare 2011–2014?
  - a. Hur många kommuner deltog i dessa nätverk?

---

⁴ Metod som ska minska våldet och skadorna i samband med alkoholkonsumtion på restauranger, barer och nattklubbar och bidra till att utveckla en restaurangkultur som motverkar servering till underåriga och överservering.

6. Har tilldelningen av medel för förstärkt tillsyn påverkat länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen?

Metod och genomförande

Urval

Länsrapporten är en årlig totalundersökning där tjänstemän vid landets 21 länsstyrelser och 290 kommuner lämnar uppgifter om arbetet med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen samt det övriga ANDT-förebyggande arbetet. Sedan 2011 ingår även de 34 stadsdelarna i storstadskommunerna Göteborg, Malmö och Stockholm i undersökningen. Stadsdelarna lämnar uppgifter om det ANDT-förebyggande arbetet i stadsdelen.

Frågeformulär

Frågorna i undersökningen ställs via webbenkäter som distribueras genom unika webblänkar till länsstyrelserna, kommunerna och storstadskommunernas stadsdelar. De enkäter som gäller tillsynsfrågor på länsnivå skickas till alkohol- och tobakshandläggare på respektive länsstyrelse.

Undersökningen omfattar totalt åtta enkäter per verksamhetsår, och två av dessa ligger till grund för resultaten i denna rapport:

- Länsstyrelsernas del – Tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622)
- Länsstyrelsernas del – Tillsyn enligt tobakslagen (1993:581).

Enkäterna i sin helhet finns publicerade på Folkhälsomyndighetens webbplats.⁵

De frågor som vi valt att använda i denna rapport framgår av bilaga 9. Svaren bygger på respondentens förståelse eller tolkning av själva frågan och dess eventuella svarsalternativ, men också på den personliga uppfattningen om vad som bäst ger svar på frågan. Vi kan inte bedöma i vilken utsträckning respondenterna gör olika tolkningar av frågorna och vilken effekt det kan få för det sammanställda resultatet.

Svarsfrekvenser

För verksamhetsåren 2011–2014 var svarsfrekvensen 100 procent och 2010 svarade 20 av 21 länsstyrelser.

Avgränsning

Resultaten i denna rapport avgränsas till indikatorer för det prioriterade målet 1.1 ”En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn” som mäts med frågor till länsstyrelserna i undersökningen för åren 2011–2014. Där det är möjligt redovisar vi även jämförelser med 2010 års data.

---

⁵ <http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/statistik-och-undersokningar/enkater-och-undersokningar/lansrapporten/>

Länsstyrelsernas tillsyn över kommunernas arbete enligt alkohollagen

Detta kapitel redovisar länsstyrelsernas tillsyn över kommunernas arbete enligt alkohollagen, under 2011–2014. Redovisningen bygger på information från länsrapportens undersökning, och uppgifterna finns redovisade länsvis i bilagorna 1, 2, 3 och 7.

Den avsatta arbetstiden för tillsyn har ökat något

Länsstyrelserna rapporterar till Folkhälsomyndigheten hur mycket arbetstid som avsätts för tillsyn enligt alkohollagen, uppdelat på egen finansiering och erhållna medel för arbete med förstärkt tillsyn. Arbetstiden mäts i årsarbetskrafter där 1,0 årsarbetskraft motsvarar en heltidstjänst och 0,5 årsarbetskraft en halvtidstjänst.

De medel som länsstyrelserna har tilldelats för att förstärka tillsynen har till stor del använts till att finansiera tjänster. Därmed har den genomsnittliga årsarbetskraften för länsstyrelserna sammantaget ökat, från 0,4 (år 2010) till drygt 0,7 från 2011 till 2014. Det innebär nästan en tredjedels heltidstjänst per länsstyrelse, se tabell 1.

Tabell 1: Fördelning av den genomsnittliga arbetstiden per länsstyrelse för tillsyn enligt alkohollagen 2010–2014, där 1,0 motsvarar en heltidstjänst

Årsarbetskraft	2010	2011	2012	2013	2014
Egna medel	0,42	0,36	0,39	0,41	0,38
Medel förstärkt tillsyn	-	0,38	0,38	0,36	0,35
Totalt	0,42	0,74	0,77	0,77	0,73

År 2010 hade länsstyrelserna knappt 9 heltidstjänster (8,8 årsarbetskrafter) som arbetade med tillsyn enligt alkohollagen. Tilldelningen av medel för förstärkt tillsyn bidrog till att den totala årsarbetskraften 2011 steg till 15,6 årsarbetskrafter. Den har sedan ökat ytterligare med ungefär en halvtidstjänst och var drygt 16 heltidstjänster (16,1 årsarbetskrafter) under 2012 och 2013. Under 2014 hade länsstyrelserna sammanlagt 15,3 årsarbetskrafter.

Tabell 2: Totalt antal årsarbetskrafter för tillsyn enligt alkohollagen 2010–2014, där 1,0 motsvarar en heltidstjänst

Årsarbetskraft	2010	2011	2012	2013	2014
Egna medel	8,8	7,6	8,3	8,6	8,0
Medel förstärkt tillsyn	-	8,0	7,9	7,5	7,3
Totalt	8,8	15,6	16,1	16,1	15,3

Femton länsstyrelser hade 2014 fler årsarbetskrafter än 2010 medan tre länsstyrelser minskade sin totala årsarbetskraft under perioden. Av de femton länsstyrelser som ökade

sin arbetstid var det sju som ökade sin totala årsarbetskraft med motsvarande en halvtid eller mer.

Bilaga 1 visar länsstyrelsernas angivna årsarbetskrafter för åren 2010–2014 uppdelat på egna medel och erhållna medel för förstärkt tillsyn. Bilagan redovisar även antalet kommuner per län för att storleken på årsarbetskraften ska kunna ställas i relation till antalet kommuner som länsstyrelsen har att utöva tillsyn över. Resultaten visar att utvecklingen ser olika ut i länen.

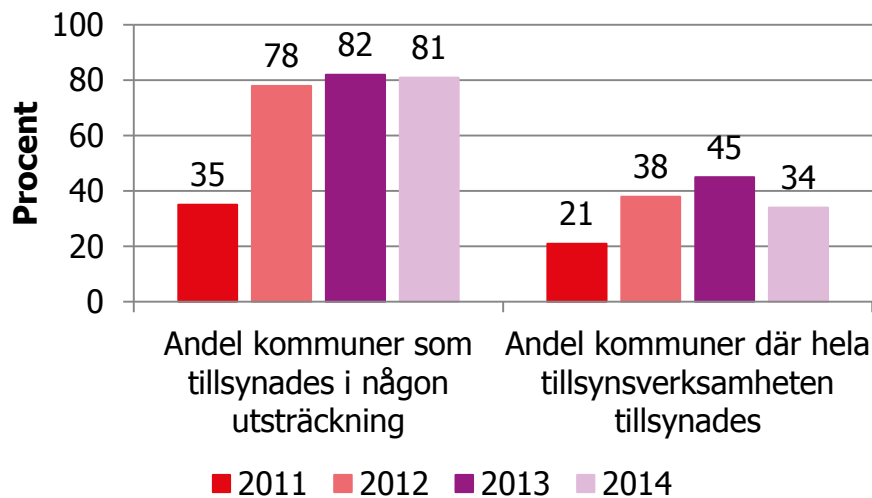
Länsstyrelserna har ökat sin tillsyn över kommunernas arbete enligt alkohollagen

Alla länsstyrelser angav att de under verksamhetsåret 2014 utövade tillsyn över kommunernas arbete enligt alkohollagen. Det är en förbättring jämfört med 2011 när det var 4 länsstyrelser som svarade nej på denna fråga. Vidare rapporterade alla länsstyrelser som bedrev tillsyn 2011, 2012 och 2013 att de använde standardiserade tillsynsprotokoll vid sin tillsyn. År 2014 var det 20 länsstyrelser som uppgav att de använde sådana.

Antalet kommuner som tillsynats ökade också; under 2011 tillsynades 102 av landets 290 kommuner i någon utsträckning, jämfört med 235 kommuner under 2014. Några av de länsstyrelser som bidragit mest till denna ökning är Västra Götaland som 2011 tillsynade 12 kommuner, alla 49 kommuner år 2012 och 2013, och 37 kommuner under 2014. Skåne ökade från 11 till 33 tillsynade kommuner 2014 och Stockholm ökade från 10 till 26 kommuner. Dessutom ökade antalet kommuner där länsstyrelsen gjort tillsyn över verksamheten som helhet, från 60 kommuner totalt under 2011 till 99 kommuner under 2014, med en högsta notering 2013 på 130 kommuner.

Diagram 1 visar andelen kommuner som tillsynades i någon utsträckning eller där hela tillsynsverksamheten tillsynades under 2011–2014. Diagrammet visar att 81 procent av alla landets kommuner tillsynades i någon utsträckning 2014, jämfört med bara 35 procent 2011.

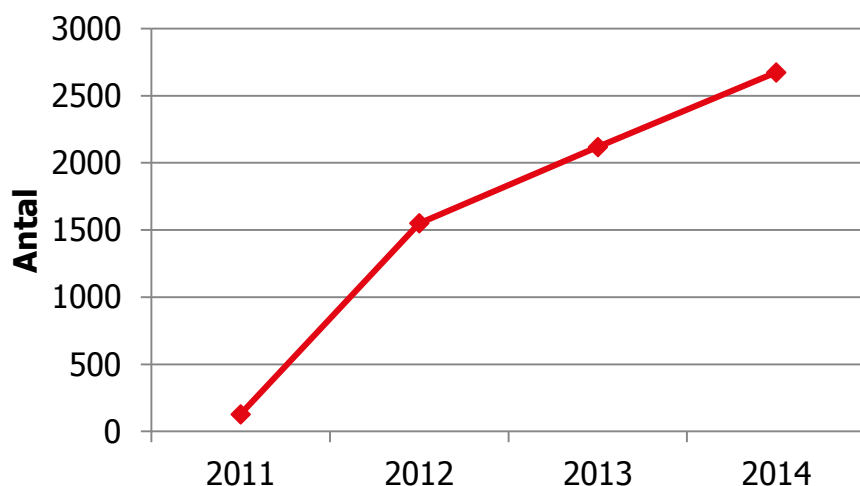
Diagram 1: Andel (%) kommuner som tillsynades i någon utsträckning eller vars hela tillsynsverksamhet tillsynades åren 2011–2014

Ökad tillsyn över enskilda kommunala tillsyns- och ingripandebeslut och övriga tillsynsärenden

Under 2011–2014 ökade antalet tillsynade enskilda kommunala tillsynsbeslut, ingripandebeslut (administrativa sanktioner) och övriga tillsynsärenden. År 2014 utövade länsstyrelserna tillsyn över sammanlagt 2 674 beslut eller ärenden, jämfört med 127 stycken 2011, se diagram 2. Länsstyrelsen i Stockholms län har bidragit mest till ökningen. De tillsynade under 2011 bara 7 beslut eller ärenden, vilket kan jämföras med 2013 och 2014 när antalet var 1 266 respektive 806 beslut eller ärenden.

Diagram 2: Antal tillsynade enskilda kommunala ingripandebeslut eller tillsynsärenden 2011–2014

Alla länsstyrelser använder tillsynsplaner

En tillsynsplan är ett grundläggande verktyg för att inventera, prioritera och följa upp tillsynsverksamheten. Alkohol- och tobakstillsyn är en del av länsstyrelsernas ordinarie

verksamhet men frågan får troligen större vikt i myndigheten om ledningen tar beslut om det planerade arbetet.

Två länsstyrelser rapporterade att de inte använde en tillsynsplan 2011, men verksamhetsåren 2012, 2013 och 2014 rapporterade alla länsstyrelser att de använde en sådan. Alla länsstyrelser har också rapporterat att de under 2013 följde upp sina tillsynsplaner, vilket kan jämföras med 2011 då 5 länsstyrelser angav att de inte gjorde det. Fler tillsynsplaner beslutades av länsstyrelsens ledning 2013 och 2014 (16 tillsynsplaner) jämfört med 2011 (11 tillsynsplaner).

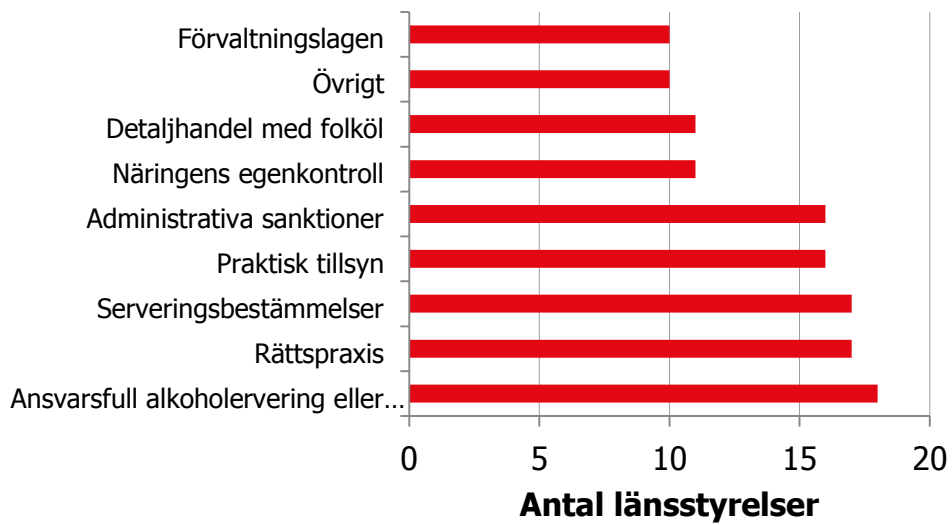
Nätverk för kommunala alkoholhandläggare

En viktig framgångsfaktor för länsstyrelsernas arbete med kunskaps- och kompetensutveckling är de nätverk som finns för alkohol- och tobakshandläggare, vilket framgår av åtgärdsprogrammet för 2013 (4). Under 2014 hade 20 län nätverk som länsstyrelsen organiserade för kommunala alkoholhandläggare.

Antalet kommuner som deltar i ett nätverk organiserat av länsstyrelsen ökade något under perioden, från 259 kommuner 2011 till 273 kommuner 2014. Antalet nätverksträffar var dock relativt konstant; sammanlagt anordnades 99 nätverksträffar under 2011 och 2013, och 95 träffar under 2014. Flest nätverksträffar, 17 stycken, anordnade Halland under 2014 följt av Östergötland med 9 nätverksträffar. Övriga resultat finns i bilaga 3.

Diagram 3 visar ämnet för nätverksträffarna under 2014. Det var 18 länsstyrelser som uppgav ”Ansvarsfull alkoholserving eller liknande metod” som ämnet för någon av årets nätverksträffar. Andra träffar gällde serveringsbestämmelser och rättspraxis (17 länsstyrelser) samt administrativa sanktioner och praktisk tillsyn (16 länsstyrelser).

Diagram 3. Innehåll eller inriktning av nätverksträffar för alkoholhandläggare under 2014

Andra sammankomster

Länsstyrelserna arrangerade även andra sammankomster för kommunala alkoholhandläggare eller andra aktörer, för utbildning och erfarenhetsutbyte på alkoholområdet. Under 2014 ordnade 19 länsstyrelser totalt 132 sådana sammankomster, jämfört med 99 stycken 2011. Länsstyrelsen i Östergötland hade flest sådana sammankomster 2014 med 38 stycken. Förutom kommunala alkohol- och tobakshandläggare (19 län) var det vanligt att polismyndigheten (16 län), kommunala ANDT-samordnare eller motsvarande (15 län), andra länsstyrelser (15 län) och Skatteverket (14 län) deltog i dessa sammankomster.

Länsstyrelsernas tillsyn över kommunernas arbete enligt tobakslagen

Detta kapitel redovisar länsstyrelsernas tillsyn över kommunernas arbete enligt tobakslagen, under 2011–2014. Redovisningen bygger på information från länsrapportens undersökning, och uppgifterna finns redovisade länsvis i bilagorna 4, 5, 6 och 8.

Den avsatta arbetstiden för tillsyn har ökat

Länsstyrelserna har använt en del av medlen för förstärkt tillsyn till att finansiera arbetstid för att förstärka tillsynen och arbetet med näringens egenkontroll. Medlen har resulterat i en fördubbling av den genomsnittliga årsarbetskraften för tillsyn enligt tobakslagen, från cirka en fjärdedels heltidstjänst (2010) till drygt en halvtidstjänst (2014), se tabell 3.

Tabell 3: Fördelning av den genomsnittliga arbetstiden per länsstyrelse för tillsyn enligt tobakslagen 2010–2013, där 1,0 motsvarar en heltidstjänst

Årsarbetskraft	2010	2011	2012	2013	2014
Egna medel	0,27	0,21	0,26	0,29	0,31
Medel förstärkt tillsyn		0,23	0,32	0,29	0,30
Totalt	0,27	0,44	0,58	0,58	0,61

Tabell 4: Totalt antal årsarbetskrafter för tillsyn enligt tobakslagen 2010–2014 där 1,0 motsvarar en heltidstjänst

Årsarbetskraft	2010	2011	2012	2013	2014
Egna medel	5,1	4,5	5,5	6,0	6,5
Medel förstärkt tillsyn	-	4,7	6,7	6,1	6,2
Totalt	5,1	9,2	12,2	12,1	12,7

Den rapporterade årsarbetskraften varierar mellan åren och mellan olika länsstyrelser, se bilaga 4. Vissa har angett en minskad arbetstid avsatt för tobakstillsyn, men den totala rapporterade årsarbetskraften för tillsyn har ökat från 5,1 årsarbetskrafter 2010 till 12,7 årsarbetskrafter 2014, vilket alltså motsvarar en ökning med 7,6 heltidstjänster.

Länsstyrelserna har ökat sin tillsyn över kommunernas arbete enligt tobakslagen

Alla länsstyrelser utövade tillsyn över kommunernas arbete enligt tobakslagen under 2014. Det var en förbättring jämfört med 2011 då 14 länsstyrelser angav att de inte hade utövat någon sådan tillsyn. Under 2014 använde alla länsstyrelser utom två, standardiserade tillsynsprotokoll vid sin tillsyn.

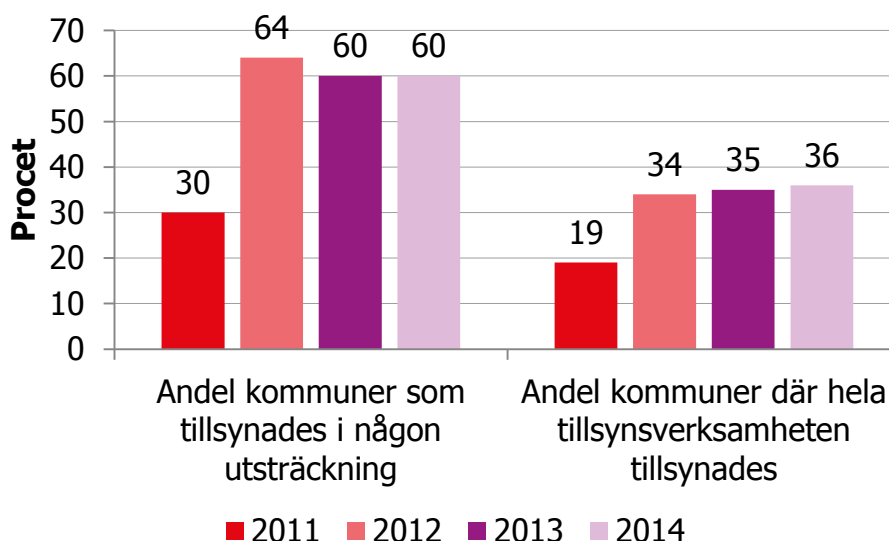
Eftersom fler länsstyrelser utövar tillsyn är det också fler kommuner som i någon utsträckning tillsynats: från 96 kommuner 2011 till 175 kommuner 2014. I stort sett har

samtliga länsstyrelser bidragit till den totala ökningen. I bilaga 5 redovisas de enskilda länsstyrelsernas uppgifter för perioden.

Antalet kommuner där länsstyrelserna gjorde tillsyn över hela tillsynsverksamheten fördubblades mellan 2011 och 2014, från 54 kommuner till 104 kommuner. År 2011 var det 11 länsstyrelser som utövade tillsyn över någon eller några av sina kommuners hela tillsynsverksamhet, jämfört med 20 länsstyrelser 2014. Se bilaga 5 för detaljerade uppgifter.

Diagram 4 visar andelen kommuner som tillsynades i någon utsträckning eller där hela tillsynsverksamheten tillsynades under perioden 2011–2014. Diagrammet visar att 30 procent av landets kommuner tillsynades i någon utsträckning av länsstyrelserna under 2011, jämfört med 60 procent 2014.

Diagram 4: Andel (%) kommuner som tillsynades i någon utsträckning eller vars hela tillsynsverksamhet tillsynades åren 2011–2014

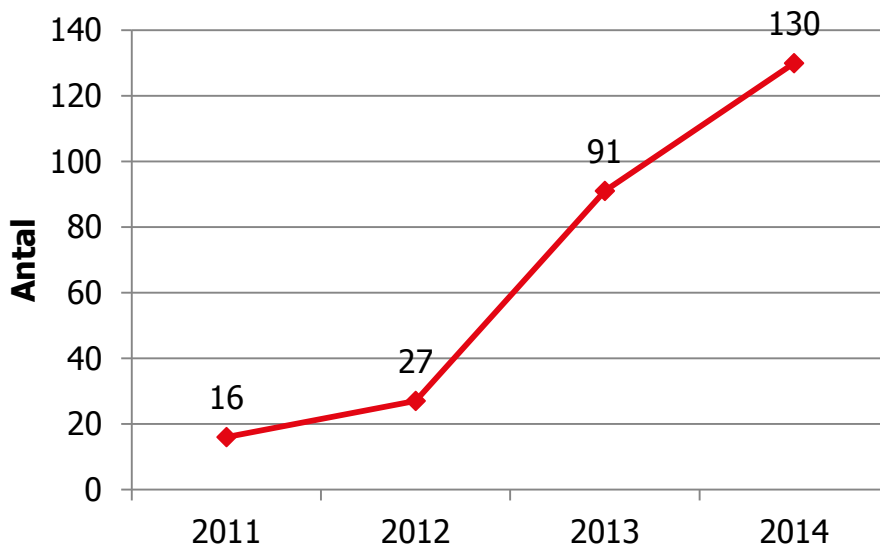

Ökad tillsyn över enskilda kommunala ingripandebeslut och tillsynsärenden

Under perioden ökade antalet tillsynade enskilda kommunala ingripandebeslut (administrativa sanktioner) och tillsynsärenden, se diagram 5. Länsstyrelserna bedrev under 2011 tillsyn över 16 ärenden eller beslut, jämfört med 130 ärenden eller beslut 2014. Skåne och Västerbotten var under 2014 de länsstyrelser som utförde mest sådan tillsyn, 44 respektive 45 ärenden eller beslut.

Diagram 5: Antalet tillsynade enskilda kommunala ingripandebeslut eller tillsynsärenden 2011–2014

Alla länsstyrelser använder tillsynsplaner

Under 2011 använde 17 länsstyrelser en tillsynsplan vid tillsyn enligt tobakslagen, och i 10 fall var planen beslutad av länsstyrelsens ledning. Vidare följdes 14 tillsynsplaner upp under 2011. Dessa resultat kan jämföras med 2014 då alla 21 länsstyrelser använde en tillsynsplan, 16 av planerna var beslutade av länsstyrelsens ledning och 15 tillsynsplaner följdes upp.

Nätverk för kommunala tobakshandläggare

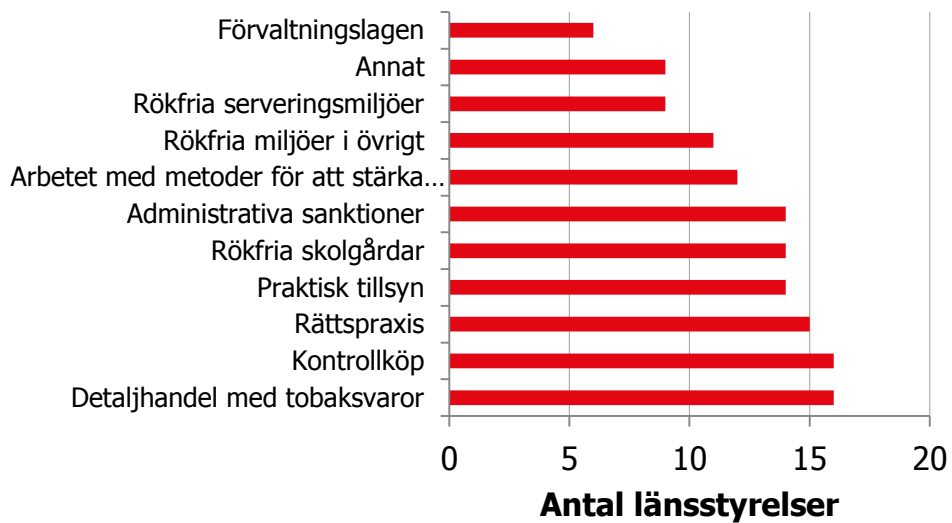
Under 2012–2014 hade 19 län nätverk för kommunala tobakshandläggare som var organiserade av länsstyrelsen.

Nätverksträffarna ökade från 57 stycken 2011 till 76 träffar under 2014. Antalet träffar varierar mellan länen med totalt 1–10 träffar för alla fyra åren.

Under perioden ökade även antalet kommuner som deltog i nätverken. År 2011 var det 234 kommuner (81 procent) som deltog, jämfört med 252 stycken (87 procent) 2014.

Diagram 6 visar ämnet för nätverksträffarna under 2014. De flesta länsstyrelser diskuterade någon gång under året detaljhandel med tobaksvaror (16 länsstyrelser), kontrollköp (16 länsstyrelser) och rättspraxis, rökfria skolgårdar och administrativa sanktioner (15 länsstyrelser).

Diagram 6. Innehåll eller inriktning vid nätverksträffar för tobakshandläggare under 2014

Andra sammankomster

Under 2014 arrangerade 19 länsstyrelser sammanlagt 66 andra sammankomster för kommunala tobakshandläggare eller andra aktörer, för utbildning och erfarenhetsutbyte på tobaksområdet. Det var en ökning jämfört med 2011 då man ordnade 46 sådana sammankomster. Förutom kommunala alkohol- och tobakshandläggare (19 län) var det vanligt att kommunala ANDT-samordnare eller motsvarande (16 län), polismyndigheten (16 län), andra länsstyrelser (13 län) och Skatteverket (13 län) deltog i dessa sammankomster.

Slutkommentar

Denna sammanställning visar att medlen för förstärkt tillsyn åren 2011–2014 har bidragit till en ökad tillsynsverksamhet. År 2011 var det 19 länsstyrelser som sökte och beviljades medel för arbetet med att utveckla tillsynsverksamheten, och 2012–2014 beviljades samtliga länsstyrelser medel i detta syfte. En stor del av de beviljade medlen har använts till att finansiera tjänster. Medlen har bidragit till att fler kommuner blir föremål för tillsyn i någon utsträckning, både enligt alkohollagen och enligt tobakslagen.

Länsstyrelserna har under perioden också varit mer aktiva i sitt stöd till kommunerna, vilket bland annat märks i det ökade antalet anordnade nätverksträffar och andra sammankomster.

Utöver medel för förstärkt tillsyn finns det andra faktorer som har bidragit till den ökade tillsynen, främst länsstyrelsernas nationella tillsynsutvecklingsprojekt ”Sveriges länsstyrelser utvecklar alkohol- och tobakstillsynen” (Slatt). Projektet finansierades med utvecklingsmedlen 2011 och har utmynnat i en arbetsmodell för tillsyn över kommunerna. Uppgifterna som vi presenterar i rapporten visar att från 2012 och framöver under strategiperioden är länsstyrelserna betydligt mer aktiva i sitt tillsynsarbete jämfört med 2011. Därefter ligger tillsynsaktiviteterna på en stabil men högre nivå jämfört med strategiperiodens första år.

Referenser

1. Regeringskansliet. Uppföljning av regeringens alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi: Förslag på indikatorer avseende de prioriterade målen i strategin. Stockholm: Regeringskansliet, 2013.
2. Regeringskansliet. Uppföljning av regeringens alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi: Förslag på indikatorer och styrning. Stockholm: Regeringskansliet, 2012.
3. Regeringskansliet. Uppföljning av regeringens alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi: Förslag på indikatorer avseende de långsiktiga målen i strategin. Stockholm: Regeringskansliet, 2013.
4. Regeringskansliet. Regeringens åtgärdsprogram för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2013. Stockholm: Regeringskansliet, Socialdepartementet, 2013.

Bilagor

Bilaga 1. Årsarbetskrafter för tillsyn enligt alkohollagen

Länsstyrelse	Antal kommuner	Egna medel										Medel för förstärkt tillsyn										Totalt				
		2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014					
Blekinge	5	0,5	0,25	0,45	0,15	0,3	-	-	0,45	0,15	0,1	0,5	0,25	0,9	0,3	0,4	0,5	0,25	0,9	0,3	0,4					
Dalarna	15	0,5	0,25	0,6	0,6	-	-	0,25	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1,1	1,1	0,5	0,5	0,5	1,1	1,1	0,5					
Gotland	1	-	0,25	0,05	0,1	0,1	-	0,25	0,1	0,1	0,1	-	0,25	0,15	0,2	0,2	-	0,5	0,15	0,2	0,2					
Gävleborg	10	0,8	0,65	0,6	0,5	0,5	-	0,75	0,15	0,5	0,1	0,8	1,4	0,75	1	0,6	0,8	1,4	0,75	1	0,6					
Halland	6	0,15	0,05	0,2	0,21	0,2	-	0,1	0,2	0,15	0,16	0,15	0,3	0,4	0,42	0,36	0,15	0,3	0,4	0,42	0,36					
Jämtland	8	0,6	0,3	0,3	0,3	0,25	-	0,5	0,7	0,25	0,25	0,6	0,8	1	0,55	0,5	0,6	0,8	1	0,55	0,5					
Jönköping	13	0,25	0,25	0,2	0,35	0,5	-	0,2	0,4	0,1	0,5	0,25	0,45	0,6	0,45	1	0,25	0,45	0,6	0,45	1					
Kalmar	12	0,05	0,2	0,4	0,3	0,5	-	-	0,3	0,3	0,5	0,05	0,2	0,7	0,6	1	0,05	0,2	0,7	0,6	1					
Kronoberg	8	0,5	0,5	0,3	0,3	0,5	-	0,25	0,3	0,3	0,5	0,5	0,75	0,6	0,6	1	0,5	0,75	0,6	0,6	1					
Norrbottn	14	0,1	0,1	0,25	0,25	0,25	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,45	0,45	0,45	0,1	0,3	0,45	0,45	0,45					
Skåne	33	1	0,7	0,5	0,5	0,5	-	0,7	0,5	0,5	0,5	1	1,4	1	1	1	1	1,4	1	1	1					
Stockholm	26	1	1	0,95	1	1	-	0,5	0,5	0,6	0,75	1	1,5	1,45	1,6	1,75	1	1,5	1,45	1,6	1,75					
Södermanland	9	0,5	0,5	0,25	0,35	0,38	-	1,1	0,25	0,25	0,38	0,5	1,6	0,5	0,6	0,75	0,5	1,6	0,5	0,6	0,75					
Uppsala	8	0,5	0,2	0,2	0,14	0,27	-	0,36	0,2	0,14	0,3	0,5	0,56	0,4	0,28	0,57	0,5	0,56	0,4	0,28	0,57					
Värmland	16	0,5	0,25	0,25	0,25	0,25	-	0,25	0,25	0,25	0,25	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5					
Västerbotten	15	0,15	0,2	0,3	1	0,4	-	0,8	0,8	0,7	0,5	0,15	1	1,1	1,7	0,9	0,15	1	1,1	1,7	0,9					
Västernorrland	7	0,4	0,4	0,6	0,8	0,7	-	0,5	0,5	0,7	0,35	0,4	0,9	1,1	1,5	1,05	0,4	0,9	1,1	1,5	1,05					
Västmanland	10	0	0,3	0,25	0,25	0,25	-	0,25	0,25	0,25	0,12	0	0,55	0,5	0,5	0,37	0	0,55	0,5	0,5	0,37					
Västra Götaland	49	0,9	0,8	0,7	0,73	0,73	-	0,8	0,7	0,5	0,7	0,9	1,6	1,4	1,23	1,43	0,9	1,6	1,4	1,23	1,43					
Örebro	12	0,1	0,2	0,65	0,25	0,25	-	0	0,14	0,5	0,25	0,1	0,2	0,79	0,75	0,5	0,1	0,2	0,79	0,75	0,5					
Östergötland	13	0,3	0,25	0,25	0,25	0,25	-	0,25	0,5	0,5	0,25	0,3	0,5	0,75	0,75	0,5	0,3	0,5	0,75	0,75	0,5					
Totalt	290	8,8	7,6	8,25	8,58	8,08	-	8,01	7,89	7,5	7,26	8,8	15,6	16,14	15,3	16,1	8,8	15,6	16,14	16,1	15,3					

Bilaga 2. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna enligt alkohollagen

Länsstyrelse	Antal kommuner per län	Antal kommuner som tillsynades i någon utsträckning							Antal kommuner där hela tillsynsverksamheten tillsynades ²							Antal tillsynade tillstånds-/ingripandebeslut och övriga tillsynsreanden							Standardiserade tillsynsprotokoll vid tillsyn användes			
		2010	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014				
Blekinge	5	-	5	5	5	5	5	5	5	0	3	3	2	2	50	1	3	3	Ja	Ja	Ja	Ja				
Dalarna	15	8	11	15	15	15	15	15	15	8	8	8	8	8	30	8	5	5	Ja	Ja	Ja	Ja				
Gotland	1	1	1	-	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	-	53	47	47	Ja	Ja	Ja	Ja				
Gävleborg	10	10	1	8	5	5	5	5	5	1	8	5	5	0	82	0	1	1	Ja	Ja	Ja	Ja				
Halland	6	4	5	6	6	6	6	6	6	2	3	2	2	0	73	106	41	41	Ja	Ja	Ja	Ja				
Jämtland	8	4	2	2	8	8	8	8	8	2	2	3	4	1	8	245	245	245	Ja	Ja	Ja	Ja				
Jönköping	13	-	-	13	13	13	13	13	13	-	5	5	3	3	70	11	5	5	Ja	Ja	Ja	Ja				
Kalmar	12	2	-	12	12	12	12	12	12	-	12	9	4	4	112	12	2	2	-	Ja	Ja	Ja				
Kronoberg	8	8	-	8	5	8	8	8	8	-	4	5	4	4	1	6	103	103	Ja	Ja	Ja	Ja				
Norrbottn	14	-	2	7	7	14	14	14	14	2	7	7	7	12	139	181	293	293	Ja	Ja	Ja	Ja				
Skåne	33	12	11	16	24	33	33	33	33	3	6	12	9	2	51	150	150	150	Ja	Ja	Ja	Ja				
Stockholm	26	6	10	26	26	26	26	26	26	9	12	11	12	7	588	1266	806	806	Ja	Ja	Ja	Ja				
Södermanland	9	-	2	9	9	9	9	9	9	2	3	5	3	10	75	100	25	25	Ja	Ja	Ja	Ja				
Uppsala	8	3	5	5	3	4	4	4	4	0	4	2	2	0	6	220	220	220	Ja	Ja	Ja	Ja				
Värmland	16	7	7	8	10	16	16	16	16	7	4	8	8	25	29	48	77	77	Ja	Ja	Ja	Ja				
Västerbotten	15	2	15	15	8	8	8	8	8	0	3	8	8	0	0	15	243	243	Ja	Ja	Ja	Ja				
Västernorrland	7	1	7	3	4	2	2	2	2	1	3	4	3	0	114	6	150	150	Ja	Ja	Ja	Ja				
Västmanland	10	-	-	10	10	10	10	10	10	-	8	2	0	0	184	10	200	200	-	Ja	Ja	Nej				
Västra Götaland	49	3	12	49	49	37	37	37	37	12	14	18	8	0	0	130	58	58	Ja	Ja	Ja	Ja				
Örebro	12	-	3	3	12	3	3	3	3	3	2	5	3	0	1	100	0	0	Ja	Ja	Ja	Ja				
Östergötland	13	4	3	7	7	6	6	6	6	2	3	7	3	1	1	0	0	0	Ja	Ja	Ja	Ja				
Totalt		75	102	227	239	235	235	235	235	60	111	130	99	127	1550	2118	2674	2674								

Bilaga 3. Nätverk för kommunala alkoholhandläggare

Länsstyrelse	Antal kommuner	Nätverk för kommunala handläggare som länsstyrelsen anordnade ¹					Antal nätverksträffar arrangerade av länsstyrelsen ²					Antal kommuner som deltog i nätverk				
		2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	
Blekinge	5	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	7	4	7	7	2	5	5	5	4	
Dalarna	15	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6	6	4	4	-	15	15	15	15	
Gotland	1	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6	4	7	3	4	1	1	0	0	
Gävleborg	10	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6	5	6	6	4	10	10	10	10	
Halland	6	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6	13	7	10	17	6	6	6	6	
Jämtland	8	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	4	4	2	4	4	8	7	8	8	
Jönköping	13	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	7	4	6	4	3	13	13	13	13	
Kalmar	12	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	-	-	4	3	4	-	11	12	11	
Kronoberg	8	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6	3	4	4	4	8	8	8	8	
Norrbottn	14	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6	1	2	3	3	8	13	4	13	
Skåne	33	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	9	14	16	12	6	32	33	33	30	
Stockholm	26	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	25	8	4	3	8	26	26	24	26	
Södermanland	9	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	11	1	2	2	-	9	9	9	-	
Uppsala	8	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	12	4	4	4	5	7	7	8	8	
Värmland	16	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	24	6	6	4	4	15	15	15	16	
Västerbotten	15	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	15	3	5	5	4	15	15	15	15	
Västernorrland	7	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	21	4	4	5	5	7	7	7	6	
Västmanland	10	-	Nej	Nej	Nej	Ja	-	-	-	-	1	-	-	-	10	
Västra Götaland	49	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	22	8	5	7	5	49	47	49	49	
Örebro	12	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	3	3	4	3	12	12	12	12	
Östergötland	13	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	10	4	8	5	9	13	13	13	13	
Totalt	290						203	99	106	99	95	259	273	266	273	

Bilaga 4. Årsarbetskrafter för tillsyn enligt tobakslagen

Länsstyrelse	Antal kommuner	Egna medel										Medel för förstärkt tillsyn										Totalt				
		2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Blekinge	5	0,75	0,25	0,30	0,20	0,20	-	-	0,30	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,75	0,25	0,60	0,30	0,30	0,30	0,75	0,25	0,60	0,30	0,30
Dalarna	15	0,30	0,25	0,50	0,50	0,50	-	0,25	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,30	0,50	1,00	1,00	1,00	1,00	0,30	0,50	1,00	1,00	1,00
Gotland	1	-	0,05	0,05	0,10	0,10	-	0,05	0,05	0,10	0,10	-	0,05	0,10	0,10	-	0,10	0,10	0,20	0,20	0,20	-	0,10	0,10	0,20	0,20
Gävleborg	10	0,25	0,15	0,15	0,50	0,20	-	0,25	0,35	0,50	0,20	-	0,25	0,35	0,50	0,25	0,40	0,50	1,00	0,40	0,40	0,25	0,40	0,50	1,00	0,40
Halland	6	0,05	0,05	0,20	0,10	0,10	-	0,10	0,20	0,11	0,10	-	0,10	0,20	0,11	0,05	0,15	0,40	0,21	0,20	0,20	0,05	0,15	0,40	0,21	0,20
Jämtland	8	0,20	0,30	0,3	0,25	0,15	-	0,50	0,5	0,20	0,15	-	0,50	0,5	0,20	0,20	0,80	0,80	0,45	0,30	0,30	0,20	0,80	0,80	0,45	0,30
Jönköping	13	0,05	0,05	0,05	0,10	0,50	-	0,30	0,10	0,40	0,50	-	0,30	0,10	0,40	0,05	0,35	0,15	0,50	1,00	1,00	0,05	0,35	0,15	0,50	1,00
Kalmar	12	0,01	0,20	0,10	0,20	0,50	-	0,05	0,20	0,20	0,50	-	0,05	0,20	0,20	0,01	0,25	0,30	0,40	1,00	1,00	0,01	0,25	0,30	0,40	1,00
Kronoberg	8	0,50	0,10	0,20	0,20	0,20	-	0,10	0,20	0,20	0,20	-	0,10	0,20	0,20	0,50	0,20	0,40	0,40	0,40	0,40	0,50	0,20	0,40	0,40	0,40
Norrbottn	14	0,05	0,10	0,25	0,25	0,25	-	0,20	0,20	0,20	0,20	-	0,20	0,20	0,20	0,05	0,30	0,45	0,45	0,45	0,45	0,05	0,30	0,45	0,45	0,45
Sikåne	33	0,65	0,30	0,50	0,50	0,50	-	0,30	0,50	0,50	0,50	-	0,30	0,50	0,50	0,65	0,60	1,00	1,00	1,00	1,00	0,65	0,60	1,00	1,00	1,00
Stockholm	26	0,50	1,00	0,95	1,00	1,00	-	0,50	0,50	0,50	0,75	-	0,50	0,50	0,75	0,50	1,50	1,45	1,50	1,75	1,75	0,50	1,50	1,45	1,50	1,75
Södermanland	9	0,50	0,20	0,20	0,20	0,375	-	0,40	0,25	0,20	0,375	-	0,40	0,25	0,20	0,50	0,60	0,45	0,40	0,75	0,75	0,50	0,60	0,45	0,40	0,75
Uppsala	8	0,12	0,07	0,10	0,09	0,15	-	0,09	0,10	0,10	0,50	-	0,09	0,10	0,10	0,12	0,16	0,20	0,19	0,65	0,65	0,12	0,16	0,20	0,19	0,65
Värmland	16	0,30	0,25	0,25	0,25	0,25	-	0,25	0,25	0,25	0,25	-	0,25	0,25	0,25	0,30	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,30	0,50	0,50	0,50	0,50
Västerbotten	15	0,05	0,10	0,20	0,50	0,40	-	0,20	0,35	0,20	0,20	-	0,20	0,35	0,20	0,05	0,30	0,55	0,70	0,60	0,60	0,05	0,30	0,55	0,70	0,60
Västernorrland	7	0,20	0,18	0,30	0,20	0,15	-	0,50	1,00	0,70	0,15	-	0,50	1,00	0,70	0,20	0,68	1,30	0,90	0,30	0,30	0,20	0,68	1,30	0,90	0,30
Västmanland	10	0,00	0,20	0,25	0,25	0,25	-	0,25	0,25	0,25	0,12	-	0,25	0,25	0,25	0,00	0,45	0,50	0,50	0,37	0,37	0,00	0,45	0,50	0,50	0,37
Västra Götaland	49	0,10	0,20	0,30	0,27	0,27	-	0,20	0,30	0,50	0,30	-	0,20	0,30	0,50	0,10	0,40	0,60	0,77	0,57	0,57	0,10	0,40	0,60	0,77	0,57
Örebro	12	0,25	0,20	0,065	0,12	0,25	-	0	0,135	0,12	0,25	-	0	0,135	0,12	0,25	0,20	0,20	0,24	0,50	0,50	0,25	0,20	0,20	0,24	0,50
Östergötland	13	0,30	0,25	0,25	0,25	0,25	-	0,25	0,50	0,25	0,25	-	0,25	0,50	0,25	0,30	0,50	0,75	0,50	0,50	0,50	0,30	0,50	0,75	0,50	0,50
Totalt	290	5,13	4,45	5,47	6,03	6,545	-	4,74	6,74	6,08	6,195	-	4,74	6,74	6,08	5,13	9,19	12,20	12,11	12,74	5,13	9,19	12,20	12,11	12,74	

Bilaga 5. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna enligt tobakslagen

Länsstyrelse	Antal kommuner	Antal kommuner som tillsynades i någon utsträckning ¹					Antal kommuner där hela tillsynsverksamheten tillsynades					Antal tillsynade tillstånds-/ingripandebeslut och övriga tillsynsären					Standardiserade tillsynsprotokoll vid tillsyn användes				
		2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Bläkinge	5	-	-	5	5	5	-	0	0	0	5	-	5	0	0	0	-	-	Nej	Nej	Ja
Dalarna	15	5	14	10	10	15	8	8	8	8	8	8	4	1	15	0	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja
Gotland	1	-	1	-	1	1	1	-	1	1	1	1	-	0	0	0	0	0	-	Ja	Ja
Gävleborg	10	-	1	8	5	5	1	8	5	5	5	0	0	0	0	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Halland	6	3	2	6	2	4	0	0	1	2	2	0	0	0	3	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Jämtland	8	4	2	*	8	8	2	*	3	3	3	0	*	8	0	0	0	0	Ja	*	Ja
Jönköping	13	-	-	13	13	13	-	4	5	3	3	-	0	0	0	0	-	-	Ja	Ja	Ja
Kalmar	12	2	6	6	12	4	6	6	9	4	4	0	1	0	0	0	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Kronoberg	8	8	-	8	4	8	-	4	4	4	4	-	0	1	0	0	-	-	Ja	Ja	Ja
Norrbottn	14	-	2	7	7	7	2	7	7	7	7	11	2	7	0	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Skåne	33	12	10	12	6	20	9	9	2	12	12	0	*	18	44	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Stockholm	26	6	14	26	9	24	9	12	7	17	17	0	6	10	17	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Södermanland	9	-	-	8	6	9	-	3	5	3	3	-	0	15	2	0	-	-	Ja	Ja	Ja
Uppsala	8	3	-	6	3	4	-	1	0	1	1	-	0	6	1	0	-	-	Ja	Ja	Nej
Värmland	16	7	7	8	8	9	0	4	8	8	8	5	8	17	1	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Västerbotten	15	2	15	15	8	8	0	3	4	8	8	0	0	4	45	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Västernorrland	7	1	7	3	4	3	1	3	4	1	1	0	0	2	2	0	0	0	Ja	Ja	Nej
Västrmanland	10	-	-	10	3	10	-	9	2	0	0	-	1	1	0	0	-	-	Ja	Ja	Ja
Västra Götaland	49	13	12	30	49	9	12	14	18	5	5	0	0	1	0	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Örebro	12	-	3	2	5	3	3	2	5	3	3	0	0	0	0	0	0	0	Ja	Ja	Ja
Östergötland	13	4	-	3	7	6	-	3	3	4	4	-	0	0	0	0	-	-	Ja	Ja	Ja
Totalt		70	96	186	175	175	54	100	101	104	104	16	27	91	130						

Bilaga 6. Nätverk för kommunala tobakshandläggare

Länsstyrelse	Antal kommuner	Nätverk för kommunala handläggare som länsstyrelsen anordnade				Antal nätverksträffar arrangerade av länsstyrelsen ¹				Antal kommuner som deltog i nätverk				Ingjick personer som arbetade med tillsyn över rökfria miljöer?				
		2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Blekinge	5	Ja	Ja	Ja	Ja	16	3	4	4	1	5	5	5	5	Ja	Ja	Ja	Ja
Dalarna	15	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	4	4	4	12	15	15	15	Ja	Ja	Ja	Ja
Gotland	1	Ja	Ja	Ja	Ja	-	4	8	6	6	1	1	0	0	Nej	Ja	Ja	Ja
Gävleborg	10	Ja	Ja	Ja	Ja	4	4	5	6	4	10	10	10	10	Ja	Ja	Ja	Ja
Halland	6	Ja	Ja	Ja	Ja	2	4	7	6	8	6	6	6	6	Nej	Nej	Nej	Nej
Jämtland	8	Ja	Ja	Ja	Ja	4	4	-	4	4	8	-	8	8	Ja	-	Ja	Ja
Jönköping	13	Ja	Ja	Ja	Nej	6	4	6	4	-	13	13	10	-	Ja	Nej	Nej	-
Kalmar	12	Nej	Ja	Ja	Ja	-	-	4	3	1	-	11	10	10	Ja	Ja	Ja	Ja
Kronoberg	8	Ja	Ja	Ja	Ja	4	1	4	3	2	8	8	8	8	Ja	Ja	Ja	Ja
Norrbottnen	14	Ja	Ja	Ja	Ja	5	-	2	1	2	7	10	5	10	Ja	Nej	Ja	Ja
Skåne	33	Ja	Ja	Ja	Ja	6	1	4	6	4	33	30	33	30	Nej	Ja	Ja	Ja
Stockholm	26	Ja	Ja	Ja	Ja	24	4	8	6	10	25	26	26	26	Nej	Ja	Ja	Ja
Södermanland	9	Ja	Nej	Nej	Nej	13	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	8	Ja	Ja	Ja	Ja	6	4	2	1	5	7	7	8	8	Ja	Ja	Ja	Ja
Värmland	16	Nej	Ja	Ja	Ja	16	-	2	3	2	-	10	14	12	Ja	Ja	Ja	Ja
Västerbotten	15	Ja	Ja	Ja	Ja	8	4	4	6	3	15	13	13	13	Ja	Ja	Ja	Ja
Västernorrland	7	Ja	Ja	Ja	Ja	15	4	5	8	7	7	7	7	7	Ja	Ja	Ja	Nej
Västmanland	10	Nej	Nej	Nej	Ja	-	-	-	-	1	-	-	-	10	-	-	-	Ja
Västra Götaland	49	Ja	Ja	Ja	Ja	10	8	5	7	4	49	47	49	49	Ja	Ja	Ja	Ja
Örebro	12	Ja	Ja	Ja	Ja	-	3	3	4	4	12	12	12	12	Nej	Nej	Ja	Nej
Östergötland	13	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	0	1	4	13	13	13	13	Ja	Nej	Ja	Ja
Totalt	290	18	19	19	19	143	57	77	83	76	234	244	252	252	14	13	17	16

Bilaga 7. Antal beslut/ärenden som tillsynats enligt alkohollagen

Länsstyrelse	Antal kommuner	Antal beslut/ärenden som tillsynats enligt alkohollagen			
		2011	2012	2013	2014
Blekinge	5	-	50	1	3
Dalarna	15	70	30	8	5
Gotland	1	0	0	53	47
Gävleborg	10	0	82	0	1
Halland	6	0	73	106	41
Jämtland	8	-	1	8	245
Jönköping	13	0	70	11	5
Kalmar	12	0	112	12	2
Kronoberg	8	0	1	6	103
Norrbottn	14	12	139	181	293
Skåne	33	2	-	51	150
Stockholm	26	7	588	1266	806
Södermanland	9	10	75	100	25
Uppsala	8	0	0	6	220
Värmland	16	25	29	48	77
Västerbotten	15	0	0	15	243
Västernorrland	7	0	114	6	150
Västmanland	10	0	184	10	200
Västra Götaland	49	0	0	130	58
Örebro	12	0	1	100	0
Östergötland	13	1	1	0	0
Totalt	290	127	1 550	2 118	2 674

Bilaga 8. Antal beslut/ärenden som tillsynats enligt tobakslagen

Länsstyrelse	Antal kommuner	Antal beslut/ärenden som tillsynats enligt tobakslagen			
		2011	2012	2013	2014
Blekinge	5	-	5	0	0
Dalarna	15	0	4	1	15
Gotland	1	0	-	0	0
Gävleborg	10	0	0	0	0
Halland	6	0	0	0	3
Jämtland	8	0	-	8	0
Jönköping	13	-	0		0
Kalmar	12	0	1	0	0
Kronoberg	8	-	0	1	
Norrbottnen	14	11	2	7	0
Skåne	33	0	-	18	44
Stockholm	26	0	6	10	17
Södermanland	9	-	0	15	2
Uppsala	8	-	0	6	1
Värmland	16	5	8	17	1
Västerbotten	15	0	0	4	45
Västernorrland	7	0	0	2	2
Västmanland	10	-	1	1	0
Västra Götaland	49	0	0	1	0
Örebro	12	0	0	0	0
Östergötland	13	-	0	0	0
Totalt	290	16	27	91	130

I denna temarapport presenterar vi utvecklingen av länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna utifrån ett antal frågeställningar som är kopplade till den nationella ANDT-strategin och målet om en effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn för verksamhetsåren 2011–2014.

Genom att följa upp den regionala tillsynen på alkohol- och tobaksområdet kan vi bidra till länsstyrelsernas egen uppföljning, och rapporten kan vara ett underlag till beslutfattare i det fortsatta nationella och regionala arbetet.

Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, SE-171 82 Solna **Östersund** Forskarens väg 3, SE-831 40 Östersund.

www.folkhalsomyndigheten.se